

CİNUÇEN TANRIKORUR

ZÂVİL-AŞÎRÂN
ÂYÎN-İ ŞERÎFİ

Bu âyîni ruhâniyetiyle yazdırmış olan
Pencgâh Âyîn-i Şerîfinin meçhûl bestekârına

*

İstanbul, Ekim 1997
(Beste no. 392)

ZÂVİL-AŞÎRÂN PEŞREVİ

Devrikebîr

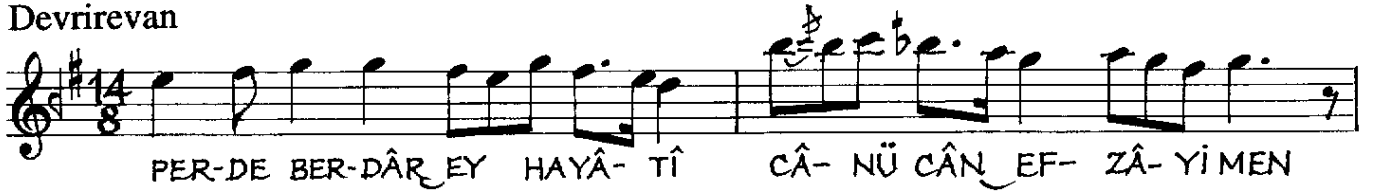
1.

2.

BİRİNCİ SELÂM

Devrirevan

TÂ- BE HÂ- NEM BER TÜİM- ŞEB DEF- TERİ SEV- DÂ- Yİ-MEN

HEY-Yİ HE- YİHEY CÂ- Nİ MEN HEY-Yİ HE-YİCÂ- NÂ- Nİ-MEN

EY Cİ-HÂ- Nİ Â- BUGİL TÂ MEN TERÂ BİŞ- NÔ- HUTEM

HEY-Yİ HEYİ MAHHIBÛ- Bİ-MEN HEY- Yİ HE-Yİ MAKBÛ- LİMEN

SAD-HEZÂ- RAN MIHNETÛ REN- CÛ BELÂ BİŞ- NÔ-HUTEM

HEY-Yİ HEY RÂ- NÂ-Yİ-MEN HEY-Yİ HEY ZÎ- BÂ- YİMEN

ŞÂ- HI BÂ- LÂ Z'AN REVED ZÎ- RÂ Zİ-BÂ- LÂ Â- MEDEST

HEY-Yİ HEY MAHBÛ- BİMEN HEY- Yİ HEY MAKBÛ- LİMEN

SÛ- Yİ AS- LÎ HÎ- ŞİTÂ- ZEM K'AS-Lİ RÂ BİŞİ NÔ- HUTEM

HEY- Yİ HEY YÂR CÂ- NİMEN HEY-Yİ HEY DOST MÎ- RİMEN

İY ZEBAN KA-SIR Zİ'AD-Dİ CÛ-Dİ LÂ-TÛH-SÂ-Yİ TÛ

HEY-Yİ HE-Yİ SUL-TÂ-NİMEN HEY-Yİ HE-Yİ HÛN-KÂ-RİMEN

K'EY ZEBÂ-NEM ŞÛKRİ KER-DED DER HO-RÎ /Â-LÂ-YİTÛ

HEY-Yİ HEY HEY YÂ-Rİ MEN HEY-Yİ HEY DOST MI-RİMEN

ÖZ-Rİ TAK-SÎ-RÂ-Tİ-MÂ ÇEN-DAN Kİ TAKSÎ-RÂ-TİMÂ

HEY-Yİ HE-Yİ SULTÂ-NİMEN HEY-Yİ HEY HÛN-KÂ-RİMEN

ŞÛK-Rİ NÎ-MET-HÂ-YİTÛ ÇEN-DAN Kİ NÎ-MET-HÂ-YİTÛ

HEY-Yİ HEY RÂ-NÂ-YİMEN HEY-Yİ HE-Yİ ZÎ-BÂ-Yİ MEN

Terennüm

İKİNCİ SELÂM

Evfer

Â- HI SUL- TÂ- NI- MENÎ
Â- HI DER MEN Bİ- DEMÎ

NÎ- SUL- TÂ- NI- MENÎ
MÎ MEN ZİN- DE SEVEM

(saz) EN- DER Dİ- LÜCAN
YEK- Kİ CAN Çİ Çİ SEVED

CAN İ- MÂ- NI- MENÎ
VED SAD CÂ- NI- MENÎ

Â- HI SÎ- MİN MİN ZE- KA NÂ
Â- HI İN KA- KA- LE- Bİ FER-

NÂ SEN- SEN- Gİ Dİ- LÂ
FER- SÛ- SÛ- DE GEREZ

(saz) LÂ- LÂ- LE- İ- ZÂ- RÂ
KÛ- KÛ- Yİ- TÜ DÜR EST

HO-ŞUKÜN KÜN BE-NI- GÂ- HÎ BÂ-
EL KAL- KAL- BI/'A- LÂ BÂ-

HÎ DI-Lİ GAM- PER- VE- RI-MÂ- RÂ
BÂ- Bİ- KE LEY- LEN VE NE-HÂ- RÂ

Terennüm

28

ÜÇÜNCÜ SELÂM

Devrikebîr

ÇÜN HE-ME YÂ
RÂ-NI-MÂ RE-Fİ-TEN
TEN-DÜ TEN-HÂ
MAN-DİM BE-LİYÂ-Rİ MEN
YÂ-Rİ TEN-HÂ
MAN-DE-GÂN-RÂ
DEM-BE-DEM Mİ-
HAN-DİM BE-Lİ Mİ-Rİ-MEN
CÜM-LE YÂ-RÂN
ÇÜ-ÇÜN HAYÂ-LEZ

PÎ- ȘI- MÂ BER-

HAS- SI-TEND *pp* BE-LI CÂ- NIM

MA HA-YÂ- LÎ

YA- RI HOD- RÂ

PÎ- ȘI HOD BEN- ȘAN-

DÎM Â- HICANIMEN CÂ- NÂ- NI-MEN

Terennüm

Yürüksemâi

EY KİHEZÂR Â- FERİN ÂH BU NİCE SUL-

TÂN O LUR YÂ- RIYAR KU-LI/OLAN Kİ- Şİ-LER

pp CÂ- NİM HÜSR VÜHÂ- KAN O-LUR

HER Kİ BUGÜN VE- LE-DE ÂH İ- NANUBEN

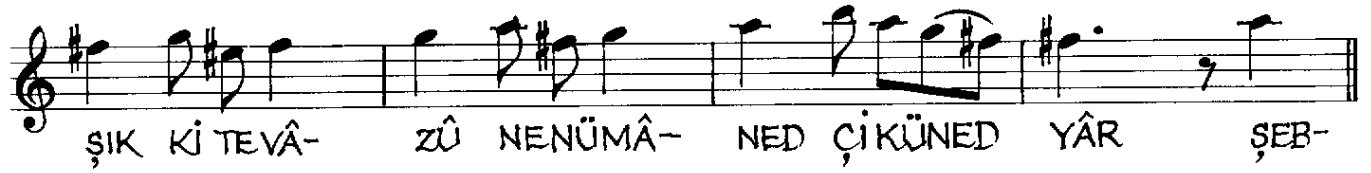
YÜZ SÜRE YA- RIYAR YOH SULİSE BÂY O-LUR

CÂ- NİM BÂY İ-SE SUL- TÂN O-LUR

Terennüm

Â-

ŞIK Kİ TEVÂ- ZÛ NENÛMÂ- NED ÇİKÛNED YÂR ŞEB-

HÂ- BERİ KÛ- YÎ TÜNEYÂ- YED ÇİKÛNED YÂR GER

BÛ- SEDİ HED ZÛL-Fİ TÛ NÂ- TÎ- REMEŞEV YÂR DÎ-

VÂ- NE Kİ ZEN- CÎ- Rİ NEHÂ- YED Çİ KÛNED YÂR

Terennüm

Â- HI MÎNEL AŞ-KI VEHÂ- LÂ- TI- HÎ

DOS-TU MÎNEL AŞ-KI VEHÂ- LÂ- TI- HÎ

AĦ- RA-KA KAL- BÎ BÎ HARÂ- RÂ- TI- HÎ

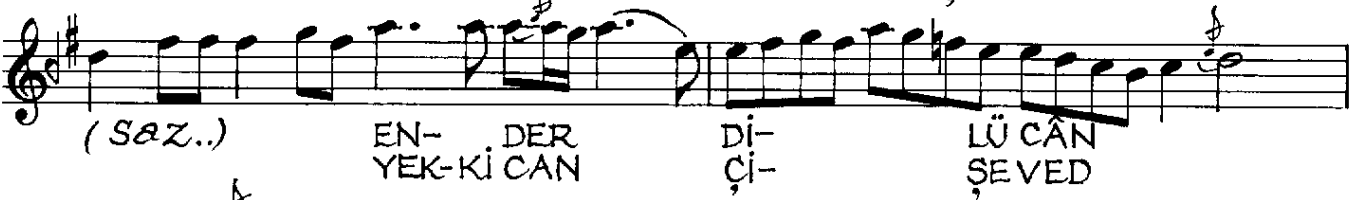
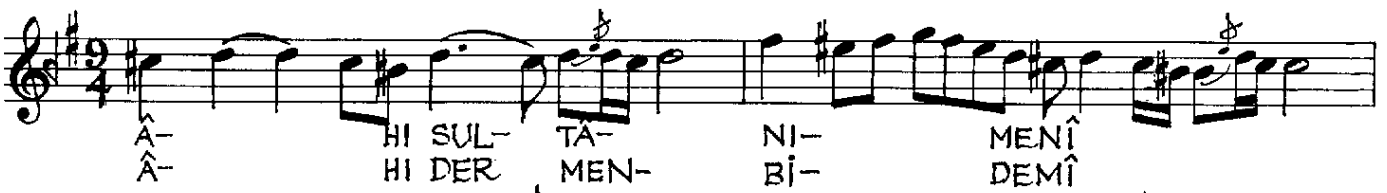
MÂ- NAZAREL- 'AY- NI/I- LÂ ĞAY- RI-KUM

UK- SI-MUBİL- LÂ- HÎ VE/Â- YÂ- TI- HÎ

Terennüm

DÖRDÜNCÜ SELÂM

Â- HI Î- MÂ- NI MENÎ

SON PEŞREV

Düyek

Yürüksemâ

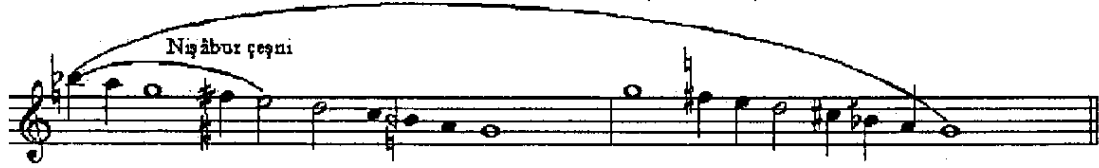
SON YÜRÜKSEMÂ

Zâvil-aşîrân Makamı

Bestecinin ihtirâat olan bu makam adından da anlaşılacağı gibi, Zâvil makamının Hüseyînî-aşîrânında Uşşak ve Karcıgar çeşnisi ile terkîbine dayanan "mürekkep" bir makamdır.

Hüseyînî-aşîrân, Bûselik-aşîrân, Sabâ-aşîrân vd. terkiblerdeki Dügâh perdesinde karar veren ilk makamların yerine, Rast perdesinde karar veren Zâvil makamı seçilmiştir. Zâvil makamı dizisinden iki perde daha aşağıda (Hüseyînî-aşîrân) karar verir. Makamın kullandığı diziler aşağıda gösterilmiştir.

Zâvil dizisi (ilk makam)

Hüseyînî-aşîrânında Karcıgar ve Uşşak dizisi

İnci bir seyir gösterir. Mâhûr makamı ile seyre başlar. Nikrîz makamı ile karışık kullanılarak Zâvil makamı işlenirken yerinde Nikrîz dizisinin bir dörtlü yukarıdan paraleli olan çargâhta Nikrîz kullanılarak zemin tamamlanır. Yerinde Nikrîz'e Hüseyînî-aşîrân'da Karcıgar dizileri eklenerek Hüseyînî-aşîrân'da Uşşak çeşnisi ile karar verir. Meyân geçkileri için, Hüseyînî'de: Nişâbur, Sabâ, Dügâh, Nim-hıcaz'da: Bestenigâr, Dügâh'ta: Bûselik, Muhayyer-bûselik, Bayâtî-araban Bûselik makamları seçilebilir.

Bayâtî araban

Hüseyînîde Sabâ

Bayâtî-araban Bûselik

Nim-hıcazda Bestenigâr

Bestecinin üç yeni mürekkep makamının ikincisi olarak 1987 yılında meydana getirilmiştir. Zâvil-aşîrân Mevlevî Âyîn-i Şerîf'inden başka aynı makamda bir klâsik fasıl ve şarkıları mevcuttur (C.4).

Not: Makâmın muhtevâsı eserler incelendiğinde daha iyi anlaşılacaktır.

ZÂVİL-AŞİRÂN ÂYİN-İ ŞERİFİNİN NUTK-I ŞERİFİ
ve TÜRKÇE NAZMEN MEÂLİ

BİRİNCİ SELÂM

Perde berdâr, ey hayatî, cân u cân efzâyimen
Gam-küsâr ü hem-nişîn ü mûnis-î şebhâyimen

Ey şinîde vakt ü bîvakt ez vücûdem nâlehâ
Ey fükende âteşî der-cümle-î eczâyimen

İmşeb ez şebhâ-yi tenhâ-îst, rahmî kün biyâ
Tâ behânem ber tû imşeb defter-î sevdâyimen

(Dîvân-ı Kebîr, 4/1963)

*Cânıma canlar katan can, perdeni kaldır da gel
Derdime hemderd olup leyl-ü-nehâr dost ol da gel*

*Herbir uzvum âteş-î aşkınla dâğdâr, sevgilim
Râhat olmaz nâle vü feryâdımı bir duy da gel*

*Yalnızım, yalnız gecem sensiz ölümden bir beter
Dinle gel bak kassa-i sevdâmi, lûtfet, kal da gel*

Ey cihân-î âb u gül, tâ men terâ bişnõhtem
Sad hezârân mihnet ü renc ü belâ bişnõhtem
Şâh-i bâlâ z'an reved zîrâ zi-bâlâ âmedest
Sûy-i aslî bîştâzem k'aslrâ bişnõhtem

*Aslı balçık dehr-i dünü bildiğim gündenberi
Düştü cismim bir belâdan bin belâya durmadan
Boy atan dal arş-ı âlâdan inipdür, yükselir
Ben de çıksam aslıma, mâdemki aslım andadır*

İy zeban kâsır zi 'add-î cûd-i lâ-tühsâyi tû
K'ey zebânem şükr kereded der-hor-î âlâyi tû
Özr-i taksîrâtımâ çendan ki taksîrâtımâ
Şükr-i ni'methâyi tû çendan ki ni'methâyi tû

*Haddi sonsuz lûtfunu saymakta dil âciz kalır
Şükreder bak sözlerim, nûrunla her an nûr olur
Arz-ı özrüm öyle çok ki! Cürm ü taksîrim kadar
Nîmetin şükründen artık, vah ki şükrüm pekçok az!*

İKİNCİ SELÂM

Sultânimenî, sultânimenî
Ender dil-u-cân îmânimenî
Dermen bidemî men zinde şevem
Yek can çi şeved, sad cânimenî

*Sultansın bana, sultansın bana
Canda-gönülde îmansın bana
Nefhedersen sen diriltirsın beni
Bir can ne demek, bin cansın bana!*

Sîmin-zekanâ, sēng-dilâ, lâle-izârâ
Hoş kün be-nigâhî dil-i ğamperverimârâ
İn kâleb-i fersûde ger ez-küyitü dürest
El kalbi 'alâ bâbike leylen ve nehârâ

*Taş kalpli, gümüş çehreli, ey gonca yanaklı
Aşkınla yanan gönlüme bir bak da sevindir
Fersûde vücûdum sizin ellerden uzaksa
Kalbim kapının bak gece-gündüz eşîğinde*

ÜÇÜNCÜ SELÂM

Çün hemē yârânimâ refend ü tenhâ mandîim
Yâr-i tenhâ mandegânâ dembedem mîhandîim
Cümle yârân çün hayâl ez-pîşimâ ber hâstend
Mâ-hayâl-î yâri hodrâ pîş-i hod benşandiim

(Dîvân-ı Kebîr, 3/1597)

*Gitti bir bir hep bütün dostlar da kaldık bir başa
Kimsesizler dostu nerde? Gelse keşke dıysa da!
Sanki dostlar bir hayâlmîş, bak hemen kayboldular
Biz de nâçâr yar hayâlin çektik aldık karşıya!*

Ey ki hezâr âferin, bû nice sultân olur
Kûli olan kîşiler hüsrev ü hâkân olur
Her ki bugün Vēled'ē înanuben yüz süre
Yohsul isē bây olur, bây ise sultân olur

Âşık ki tevazû nenümâyed, çi küned?
Şebhâ beri kûyitü neyâyed, çi küned?
Ger bûse dihed zülfitü râtîre meşev,
Dîvâne ki zencîri neyâyed, çü küned?

*Ne yapar sevgili alçakdili göstermez de?
Ne yapar her gece çevrende dönüp durmaz da?
Kararıp kızma sakın saçların öpmekse işi,
Ne yapar bir deli zencîri bulup emmez de?*

Âh(ı) mine'l-âşk(ı) ve hâlâtihî
Ahraka kalbî bi-harârâtihî
Mâ-nazare'l-ayni ilâ ğayrikum
Uksimu bi'llâhi ve âyâtihî

*Ah bu aşktan, cilvesinden el'aman!
Yakdı cismim yangınıyla, el'aman!
Senden özge kimseye bakmaz gözüm,
Rabbe ve âyetlerinē bin yemin!*

Hâce beyâ, hâce beyâ, hâce dige bâri beyâ!
Def-i medîh, def-i medîh, ey meh-i ayyâri beyâ!
Yâr-i merâ, ğâr-i merâ, aşk-i cigerhâri-merâ,
Yâri tûyî, ğâri tûyî, hâce nîgeh-bâri-merâ!

*Gel hocam gel, gel de hep gel, başka zamanlarda gel
Bıktım övmekten seni ay yüzlü oynak, kalk da gel
Sevgilimsin, sığnağımın, kalbimi del, oy da gel
Yar da sensin, sığnağım da, göz-kulak ol, sev de gel*

DÖRDÜNCÜ SELÂM

(İKİNCİ SELÂM'ın birinci kıt'ası gibidir.)

(Nazmen tercümeler besteciye aittir.)